

MANIFEST

Energies renovables Sí, però així NO!

Organitzacions ecologistes, entitats i col·lectius diversos d'arreu de l'illa hem constituït la Plataforma «**Renovables Sí, però així NO!**». Estam davant una allau de parcs de grans dimensions que afecten finques i possessions d'arreu de l'illa: Son Santandreu (Petra), Son Serra (Palma), Mainou (Consell), Son Vivot (Inca), etc i altres, fins arribar a 66 parcs en tramitació en sòl rústic (adjuntam mapa actualitzat a dia d'avui, **interactiu** amb informació i localització de projectes aprovats i en tramitació des de 2021 (primera demanda de moratòria de projectes en sòl rústic): <https://www.gobmallorca.com/parcsfotovoltaicsmallorca>).

És ben hora d'aturar aquest desgavell, i per això cal **una moratòria de les tramitacions fins a disposar de la corresponent planificació energètica, territorial, agrària, paisatgística i ambiental d'aquestes infraestructures energètiques amb totes les garanties**, també per a les generacions futures que en 30 anys veuran com tots aquests parcs, si es materialitzen, acaben de cop la seva vida útil havent dilapidat una bona part de sòl rústic, amb usos industrials que no li són propis.

Cal que la implementació territorial de les energies renovables necessàries per assumir la descarbonització i la reducció d'emissions atengui la necessitat imperiosa del decreixement del consum energètic per tal que la implementació territorial de les noves infraestructures energètiques es faci de manera coherent amb els principis inspiradors de la **transició ecosocial justa**.

El que estam vivint és un procés d'imposició, sense planificació territorial – més enllà d'evitar espais naturals protegits – per part del mercat i de grans capitals, i per impuls de la Direcció General d'Energia i per omissió en els deures de planificació territorial de la Conselleria de Territori del Consell de Mallorca. Conceptes com **participació ciutadana, democràcia deliberativa, eficiència i racionalització energètica, decreixement, protecció de la biodiversitat, respecte a l'ordenació territorial, transició energètica justa i transició ecosocial** s'estan quedant en paraules o expressions buides i elucubracions retòriques

Cal avançar en la transició energètica en el marc d'una transició ecosocial sense demagogia, ni trapes, ni paraules en fals, amb participació ciutadana, i no obviant el perill que significa **deixar**

la producció energètica a grans inversors que ara fan el seu agost amb les renovables, sense cap vinculació amb el territori i responent a unes expectatives de lucre i oportunitat sense precedents en el camp de les energies renovables.

Ens oposam i ens oposarem a ubicacions inadequades, irracionals, insostenibles i incoherents amb el territori i amb els reptes als quals cal fer front des del punt de vista territorial, ecològic i climàtic en els pròxims anys.

La plataforma afirma que la majoria dels projectes s'instal·len en terreny no urbanitzable i darrerament, de manera majoritària, sobre terres agrícoles fèrtils, paisatges singulars i de gran valor patrimonial i natural. Cal orientar i ordenar de manera més efectiva i participada la ubicació d'aquestes instal·lacions sota el principi inspirador d'autonomia, autoconsum i sobirania energètica de comunitats, barris i pobles i no en termes de grans inversions privades en sòl no urbanitzable.

La transició energètica és urgent i necessària, però no coincidim en la manera com s'està implementant; i que es limita a intentar aconseguir un objectiu de reducció d'emissions i augment de kilowatts sense la necessària planificació i ordenació d'aquestes infraestructures a nivell energètic – no s'ha revisat el PDS Energètic – ni territorial – no s'ha fet la modificació del Pla Territorial prevista a la Llei 10/2019 de 22 de febrer d'Energia i Canvi Climàtic – ni agrari – les instruccions d'agricultura demostren que hi ha un impacte que s'intenta corregir projecte a projecte, però sense una avaluació integral de repercussió econòmica, de disponibilitat de sòl, i d'ocupació d'usos del sòl agrari per activitats industrials – ni paisatgístic.

La no planificació i participació genera oposició. De fet, en aquestes darreres setmanes, **diversos municipis han començat a presentar mocions** exigint l'ordenació d'aquestes infraestructures energètiques, la moratòria, o la protecció del sòl rústic front aquestes instal·lacions: **Santa Maria, sa Pobla, Muro, i també Vilafranca.**

QUÈ DEMANAM DE FORMA URGENT

1. La declaració d'una **moratòria** en la tramitació dels projectes de parcs fotovoltaics a sòl rústic, excepte els projectes d'autoconsum fins que s'aprovi el **Pla de Transició Energètica i Canvi Climàtic**, i els **Pla Territorial Insular** que ha de definir les zones de desenvolupament prioritari per a la implementació de les energies renovables. Consideram que el que seria vertaderament necessari és una **SUSPENSÍO** dels projectes actualment en tramitació fins a tenir una planificació efectiva de cap on volem transitar energèticament i territorialment.

2. Que s'habiliti un **tràmit d'urgència** per a la planificació territorial de les zones de desenvolupament prioritari que determinin **no només "on", sinó "com"** feim compatibles el territori, especialment sòl rústic comú, l'activitat agrària i els usos del sòl, la conservació del Patrimoni, la preservació paisatgística i les renovables, tal com determina l'article 46.2 (abans esmentada) de la seva Llei de Canvi Climàtic i Transició Energètica. Per a l'elaboració d'aquests Plans Territorials Insulars cal, a més, tenir en compte els següents criteris:

- Cada illa ha d'assumir la seva pròpia quota de renovables, és a dir, responsabilitat insular i territorial.
- Per això, la Direcció General d'Energia ha d'emetre un informe (article 46.4) quantificant les necessitats d'instal·lacions de renovables a cada illa.
- L'equilibri territori requerirà també que cada municipi - en la mesura de les possibilitats - assumeix la seva pròpia quota de renovables (per exemple, a Bunyola amb els parcs previstos es generaria més del 200% del seu consum d'energia).

3. **Eliminar de la Llei 14/2019, de 29 de març, de projectes industrials estratègics de les Illes Balears, les implantacions d'energies renovables**, per implicar la tramitació d'infraestructures de producció d'energia sense la necessària i pertinent planificació territorial prèvia que atengui els criteris d'impacte sobre terrenys fèrtils, d'ordenació territorial, agrària i energètica, ambiental i paisatgística.

4. Que s'estableixi una **priorització efectiva per les centrals de producció que prevegin la seva ubicació sobre cobertes o espais degradats**, instant també en aquest sentit a fer un inventari de les superfícies susceptibles de ser cobertes per plaques fotovoltaïques i engegar mecanisme que facilitin la inversió sobre aquest tipus de cobertes, abans d'abordar el sòl rústic per facilitat, tal i com fan avui els grans inversors oportunistes. També cal prioritzar inversions i possibilitats de finançament que garanteixin la **socialització de la producció d'energia**

(**autoconsum, comunitats energètiques...**) per garantir que avançam cap a una **transició socialment justa amb un control social i democratització de les fonts de producció energètica**.

QUE PROPOSAM COM PLATAFORMA: ENERGIES RENOVABLES, AIXÍ SI!

Encarar una vertadera transició cap a un nou model energètic, implica, no només un canvi en les infraestructures o centrals de producció de l'energia elèctrica, sinó que ha d'implicar, necessàriament, els altres aspectes del sistema elèctric així com aspectes vinculats a l'estalvi i l'eficiència energètica, la disminució i gestió la demanda - qüestionant per tant, el model econòmic vinculat al creixement urbanístic i turístic - i la fiscalitat ecològica, especialment atenent la situació de crisi i emergència climàtica que afrontam.

És només en aquest marc complet, en que podem tenir els arguments suficients per a valorar la disposició territorial de les infraestructures necessàries per un futur energètic que tengui com a horitzó clar la sobirania energètica, que permeti un futur energètic sostenible, just, democràtic, racional i descentralitzat.

Per una transició energètica adaptada al territori, democràtica i justa.

És urgent activar altres mesures i actuacions en diversos àmbits, molts d'ells inclosos a la Llei de canvi Climàtic i Transició Energètica:

1. Elaboració d'un **Pla d'Estalvi i Eficiència energètica** com a mesures bàsiques de la gestió de la demanda (article 55) . L'article 14 de la Llei 10/2019 esmenta els objectius d'estalvi i eficiència energètica, però no concreta les actuacions i es remet a la realització del **Pla de Transició Energètica i Canvi Climàtic** que ja hauria d'estar aprovat, ja que la llei obligava a que aquest pla havia d'estar aprovat en el termini màxim de 2 anys des de l'entrada en vigor de la llei. Mesures per a la gestió de la demanda són claus per substituir usos ineficients per usos eficients d'electricitat mitjançant incentius econòmics per a la seva reconversió.
2. Realització **d'auditories energètiques a totes les infraestructures públiques i als grans consumidors d'energia** a Mallorca per poder detectar i identificar les mesures necessàries per reduir el consum energètic.
3. **Aturada del creixement urbanístic i turístic i de les infraestructures associades:** ampliació d'aeroport i ports, construcció urbanística, ampliacions de carreteres i

infraestructures viàries , etc. per l'augment constant de consum energètic que suposen aquestes activitats mentre tapem el sòl rústic de plaques solars. (*)¹

4. Creació d'una **fiscalitat ecològica específica**. Es tractaria d'aplicar sistemes de fiscalitat ecològica bonificant econòmicament el bon ús i l'estalvi energètic (és a dir, preus menors) i penalitzant els grans consumidors. També s'haurien de produir rebaixes en les taxes municipals per a edificis eficients.
5. Creació d'una **Oficina d'Informació i Assessorament a la Ciutadania**. Per a aconseguir una quota important de participació de l'autoconsum i les comunitats energètiques en la persecució de la transició energètica és necessari que la Conselleria de Transició Ecològica i Sectors Productius posi en marxa – dins de l'estructura de la DG d'Energia i Canvi Climàtic – una Oficina d'Informació i Assessorament a la Ciutadania sobre la factura elèctrica i les instal·lacions d'autoconsum. Aquesta Oficina podria assessorar directament els ciutadans, però també als Gestors Energètics dels municipis. (*)
6. Per tal d'afavorir la democratització plena i efectiva de la tan necessària transició energètica, cal **modificar l'article 49.6 de la Llei 10/2019 de Canvi Climàtic i Transició Energètica de les Illes Balears, imposant l'obligació d'obrir la participació local en tots els projectes de generació renovable a qualsevol tipus de projectes**, és a dir, inclús quan siguin de menys de 5 MW.
7. **Reforçar els programes econòmics de suport a les inversions en energies renovables per part dels particulars, comunitats de propietaris, comunitats energètiques i administracions locals**, tot aprofitant els fons europeus de recuperació.
8. Acordar amb el Govern d'Espanya que les futures ajudes per a instal·lacions de generació renovable quedin restringides a parcs sobre cobertes, en zones degradades, i en última instància a parcs de reduïda dimensió.

Usos del territori i implantació territorial de les renovables.

La transició energètica no s'aconseguirà amb la instal·lació massiva i indiscriminada de parcs fotovoltaics a sòl rústic. La implantació d'usos industrials al sòl rústic, implica la transformació indesitjable dels usos del sòl en un sòl, el rústic, ja sotmès a moltes pressions que desvirtuen el

¹ (*) Les demandes i propostes marcades amb (*) coincideixen, a més, amb propostes sorgides de la Assemblea Ciutadana pel Clima. Recordam el compromís adquirit per el Govern de implementar les propostes amb 90% o més d'aprovació, entre les quals 19. Cobertes Fotovoltaïques i 22. Ordenació energètica insular. També les 17, 18, 21 i 23. Es poden consultar totes les propostes a:

https://www.assembleapelclima.net/wp-content/uploads/2023/03/AAFF_INFORME-DE-PROPOSTES_Corregit.pdf

que hauria de ser la seva única vocació - els usos primaris - i el converteix en un sòl de fàcil accés per a usos turístics, lucratiu, d'oci, immobiliaris i especulatiu, i ara també industrials. Ens cal preservar el sòl rústic per a usos primaris, sobretot quan comptem amb alternatives com la implantació de la producció energètica descentralitzada que no té aquest gran impacte concentrat de consum de territori en un indret concret.

Per això, plantegem les següents propostes per a la instal·lació de panells i instal·lacions fotovoltaïques:

1. **Priorització** de la instal·lació de panells fotovoltaïcs a teulades i sostres de naus industrials i comercials així com a la gran diversitat d'infraestructures públiques. **Elaborar una llista o plànol de cobertes favorables per instal·lar-hi fotovoltaïca (*)**
2. Utilització de **zones degradades** i de poc valor productiu com canteres inactives o antics abocadors que actualment es troben abandonats i clausurats legalment i alguns en fase de restauració.
3. Intensificació de la utilització dels **edificis i infraestructures de les administracions públiques**: centres educatius, hospitals i centres de salut, poliesportius, depuradores i dessaladores, altres edificis públics, aparcaments, zones d'activitat portuària i aeroportuàries, i aparcaments en superfície (*)
4. Aprofitament de les **infraestructures existents** com vies de comunicació a zones industrials i comercials o zones periurbanes degradades.
5. Activació de forma urgent d'un **programa d'instal·lació de panells fotovoltaïcs integrats** en edificis i connectats a la xarxa tant pels ja construïts com per als de nova construcció.
6. Incentivar la possibilitat que les **finques productores** puguin invertir - amb recursos propis - en petites instal·lacions per a autoconsum, prioritàriament o per generar uns ingressos complementaris a la seva activitat agrària habitual, dins dels límits anteriorment exposats. Aquest fet milloraria la seva rendibilitat, el que ajudaria a mantenir la seva tasca com a productors d'aliments i reproductors de l'agroecosistema i els donaria autonomia energètica en el marc de la concepció de gestió integral de la finca.(*)
7. Obligació d'instal·lar panells fotovoltaïcs a totes les **noves construccions**, siguin de tipus industrial (públic o privat), comercials, instal·lacions públiques, hotels, etc.
8. Obligació d'adopció de criteris d'**arquitectura bioclimàtica** per impulsar la construcció sostenible de manera generalitzada a través del Codi Tècnic de l'Edificació prioritzant l'estalvi energètic i l'ús de panells fotovoltaïcs per a l'autoconsum connectat a la xarxa elèctrica sempre que fos possible.(*)

SI T'INTERESSA IMPLICAR-T'HI ACTIVAMENT I/O ADHERIR-TE AL MANIFEST, ENVIA UN

CORREU A:

territori@gobmallorca.com

Entitats impulsores: GOB, ATTAC - Mallorca, ARCA, No Macrorenovables Son Fuster (Selva-Inca), la Utòpica Xarxa Ecosocial, APAEMA, Bona Ona, Amics de la Vall de Coanegra, No al Parc FTV Sa Pobla, Xarxa per la Sobirania Alimentària, Amics de la Terra, SEAE, Reviure Tofla, XR Mallorca, Assemblea Popular de Son Sardina i sa Garriga, Son Bonet Pulmó Verd, Som Energia Mallorca i Som Serveis Energètics Scoop.